

آیین‌نامه آموزشی کارشناسی ارشد مؤسسه

مقدمه

سرعت پرشتاب علم و فناوری و ظهور پیشرفت‌های عظیم علمی در هزاره سوم، کشورهای جهان را در شرایطی قرار داده است که، ایجاد تحول راهبردی در برنامه‌های توسعه امری حیاتی و گامی اساسی در جهت توسعه همه جانبه است و بر این مبنا آموزش عالی و تمامی کارگزاران نظام علمی کشور و به طور کلی نهادهای مولد اندیشه نقش کلیدی در تبیین و تحقق این تحول راهبردی - با الهام از برنامه‌های توسعه و اهداف بلند سند چشم‌انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران - خواهند داشت.

متولیان و برنامه‌ریزان حوزه آموزش عالی کشور نیز همسو و هماهنگ با نهضت تحول‌خواهی کشور و بهره‌مندی از فرصت‌های پیش‌آمده، در راستای ارتقای کیفیت، لزوم بازنگری آیین‌نامه‌ها، ضوابط و مقررات آموزشی را در صدر اولویت‌های کاری خود قرار داده‌اند. برای نیل به این مقصود، در گام نخست، آیین‌نامه دوره‌های کارشناسی ارشد به لحاظ ضرورتی که در بازنگری و اصلاح آن احساس می‌شد، با همکاری و هماهنگی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و طی جلسات متعدد کارگروه آموزشی، به سه شیوه آموزشی - پژوهشی، آموزشی و پژوهشی تدوین شده است.

ماده ۱: هدف از تدوین آیین‌نامه دوره‌های کارشناسی ارشد به سه شیوه "آموزشی-پژوهشی"، "آموزشی" و "پژوهشی"، تقویت و توسعه دوره‌های تحصیلات تکمیلی، ارتقای کیفیت، تنوع بخشی به شیوه‌های نوین آرایه آموزش، پاسخ‌گویی مناسب به افزایش تقاضا برای ورود به دوره‌های تحصیلات تکمیلی، تقویت و ارتقای سطح کیفی و کمی این دوره‌ها و همسازسازی آن با برنامه‌های توسعه و دیگر اسناد راهبردی کشور است تا با بهره‌مندی از آن در تربیت متخصصان و پژوهشگران ماهر و برجسته در سطح کشور بکوشیم.

ماده ۲: تعاریف:

دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته: دوره‌ای بالاتر از دوره کارشناسی است که براساس برنامه‌های مصوب شورای گسترش

آموزش عالی، به اخذ مدرک کارشناسی ارشد در رشته مربوط منتهی می‌شود.

شیوه آموزشی - پژوهشی: دوره‌ای که محتوای برنامه آن مشتمل بر واحدهای درسی و پایان‌نامه است.

شیوه آموزشی: دوره‌ای با محوریت آموزش، است که دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و بدون گذراندن پایان‌نامه دانش‌آموخته می‌شود.

شیوه پژوهشی: دوره‌ای با محوریت پژوهش که دستاورد آن (ارائه فناوری جدید، ارائه نظریه و ایده جدید، تولید دانش فنی، ثبت اختراع، ...) شود و مشتمل بر اخذ واحدهای درسی محدود و الزام به آرایه پایان‌نامه است.

پایان‌نامه: فعالیت پژوهشی - تحقیقاتی است که در یک زمینه رشته تحصیلی مربوط و تحت راهنمایی استاد راهنما انجام می‌گیرد.

مؤسسه: منظور دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی مجری دوره‌های کارشناسی ارشد است.

شورا: منظور شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه است.

سمینار: منظور تحقیق و تتبع نظری است.

ماده ۳: نحوه اجرای دوره: این دوره به صورت روزانه، شبانه، نیمه‌حضور، مجازی و بین‌المللی طبق ضوابط مربوط قابل اجرا می‌باشد.

ماده ۴: شرایط ورود:

الف: داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی؛

ب: دارا بودن مدرک رسمی پایان دوره کارشناسی اعم از پیوسته و ناپیوسته مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛

ج: قبولی در آزمون ورودی مورد تأیید وزارت یا کسب پذیرش از مؤسسه براساس مقررات مصوب.

تبصره: شرایط عمومی و اختصاصی ورود به دوره کارشناسی ارشد مؤسسه، براساس آیین‌نامه پذیرش مؤسسه می‌باشد.

ماده ۵: دروس جبرانی: چنانچه رشته دوره کارشناسی با رشته دوره تجانس نداشته باشد دانشجو باید به تشخیص گروه آموزشی، تعدادی از دروس را تحت عنوان جبرانی بگذراند.

تبصره ۱: حداکثر دروس جبرانی ۱۲ واحد می‌باشد که در ابتدای دوره قبل از دروس اصلی ارائه می‌شود.

تبصره ۲: در انتخاب دروس، اولویت با دروس جبرانی است تعیین تعداد و عناوین دروس براساس برنامه مصوب در هر رشته و زمان انتخاب آنها بر عهده شورای علمی گروه است.

تبصره ۳: دروسی را که دانشجو قبلاً در دوره کارشناسی گذرانده است، تکرار آن در صورتی که عنوان درس براساس سرفصل برنامه مصوب کارشناسی ارشد باشد، مجاز نیست.

تبصره ۴: حداقل نمره قبولی در هر درس اعم از دروس دوره یا جبرانی ۱۲ است.

تبصره ۵: در تعیین دروس جبرانی علاوه بر تشخیص گروه آموزشی، تأیید مدیریت تحصیلات تکمیلی نیز لازم است.

تبصره ۶: نظر شورای گروه در تعیین تعداد و عناوین دروس و زمان انتخاب آنها، باید به تأیید مدیریت تحصیلات تکمیلی نیز برسد.

ماده ۶: مؤسسه موظف است به تناسب تعداد پذیرفته‌شدگان در این دوره، مشاور تحصیلی برای هدایت دانشجویان تعیین نماید.

ماده ۷: تعداد واحدهای درسی را که دانشجو باید در هر نیم‌سال تحصیلی در این دوره اخذ نماید حداقل ۸ و حداکثر ۱۲ واحد است.

تبصره: گروه می‌تواند با موافقت مدیریت تحصیلات تکمیلی حداکثر تا سقف ۱۶ واحد در هر ترم را ارائه دهد.

ماده ۸: ارزشیابی تحصیلی: میانگین نمرات دانشجو در دو نیم‌سال نباید از ۱۴ کمتر باشد.

ماده ۹: آخرین نیم‌سال تحصیلی، دانشجو از شرط حداقل اخذ واحد معاف است و چنانچه میانگین نمره دانشجو در این نیم‌سال کمتر از ۱۴ باشد، مشروط تلقی می‌شود.

ماده ۱۰: میانگین کل نمرات دانشجو در پایان دوره نباید از ۱۴ کمتر باشد، در غیر این صورت، دانش‌آموخته دوره کارشناسی ارشد شناخته نمی‌شود.

تبصره: دانشجویی که پس از گذراندن کلیه دروس دوره در هر سه شیوه، میانگین کل نمرات او از ۱۴ کمتر باشد - در صورتی - که حداکثر مدت مجاز تحصیل وی به پایان نرسیده باشد - می‌تواند دروسی را که در آنها نمره کمتر از ۱۴ احراز کرده است، فقط در یک نیم‌سال تکرار کند و در صورت جبران کمبود میانگین کل، دانش‌آموخته می‌شود. دانشجویی که به هر دلیلی نتواند از این فرصت استفاده کند، از ادامه تحصیل محروم می‌شود و مدرکی دریافت نمی‌کند.

ماده ۱۱: حضور و غیاب: حضور دانشجو در تمامی برنامه‌های درسی و دیگر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دوره الزامی است. غیبت دانشجو در هر درس نباید از ۳/۱۶ مجموع ساعات تجاوز کند، در غیر این صورت نمره دانشجو در آن درس صفر محسوب می‌شود.

تبصره ۱: در صورتی که غیبت دانشجو در یک درس، بیش از حد مجاز بوده و از نظر مؤسسه، موجه تشخیص داده شود، آن درس از مجموعه دروس انتخابی دانشجو حذف می‌شود. در این صورت رعایت حد نصاب ۸ واحد در آن نیم‌سال الزامی نیست. ولی آن نیم‌سال از نظر طول تحصیل برای دانشجو یک نیم‌سال کامل محسوب می‌شود.

تبصره ۲: غیبت در شیوه پژوهشی، ارزیابی ناموفق واحدهای پژوهشی اخذ شده در آن نیم‌سال است که طبق نظر هیأت داوران در ماده ۳۳ انجام می‌شود.

ماده ۱۲: غیبت غیر موجه در امتحان هر درس منجر به نمره صفر در آن درس می‌شود.

تبصره: در صورتی که غیبت دانشجو در امتحان، از نظر مؤسسه، موجه تشخیص داده شود، درس مزبور حذف می‌شود.

ماده ۱۳: مرخصی تحصیلی: دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در هر سه شیوه می‌تواند حداکثر یک نیم‌سال از مرخصی تحصیلی استفاده نماید، مدت مذکور جزو سنوات تحصیلی دانشجو محسوب می‌شود.

تبصره: در صورتی که دانش پژوه بدون موافقت مدیریت تحصیلات تکمیلی حتی یک نیمسال ترک تحصیل نماید از ادامه تحصیل محروم می‌شود.
ماده ۱۴: انصراف، اخراج و ترک تحصیل: دانشجو می‌تواند به هر دلیل از تحصیل انصراف دهد. در این صورت باید درخواست خود را مبنی بر انصراف به مؤسسه تسلیم نماید، چنانچه دانشجو بعد از یک ماه درخواست خود را پس نگیرد مؤسسه نسبت به صدور گواهی انصراف اقدام می‌نماید.

تبصره ۱: دانشجوی انصرافی یا اخراج از تحصیل (مشروطی دو نیمسال، سنوات بیش از حد مجاز) موظف است به تعهداتی که سپرده است عمل نماید.

تبصره ۲: دانشجوی منصرف یا اخراج از تحصیل می‌تواند در صورت تسویه حساب کامل با مؤسسه مجدداً در آزمون شرکت نماید.

تبصره ۳: دانش پژوه موظف است در آغاز هر ترم تحصیلی (اعم از دوره آموزشی و دوره تدوین پایان نامه) ثبت نام نماید. عدم ثبت نام در آغاز هر ترم در زمان مقرر و بدون عذر موجه به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی به منزله انصراف از تحصیل است.

تبصره ۴: در موارد زیر دانش پژوه از ادامه تحصیل محروم می‌شود:

الف: ارتکاب تخلفات آموزشی و یا انضباطی که کمیته موارد خاص یا کمیته انضباطی حکم محرومیت برای آن صادر کند؛

ب: اشتغال تمام وقت در مراکز رسمی.

ماده ۱۵: طول دوره: طول مدت دوره در هر سه شیوه حداکثر ۳ سال مشتمل بر ۶ نیمسال تحصیلی است.

تبصره: در موارد استثنایی افزایش طول مدت دوره با تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مجاز است. در هر صورت مدت دوره در هر سه شیوه نباید از ۳/۵ سال تجاوز نماید.

ماده ۱۶: انتقال، تغییر رشته و مهمان: انتقال و تغییر رشته در هر سه شیوه دوره کارشناسی ارشد ممنوع است.

تبصره ۱: انتقال از دوره شبانه به روزانه، نیمه حضوری و مجازی به حضوری اعم از (روزانه و شبانه) و از دانشگاه‌های غیر دولتی به دانشگاه‌های دولتی ممنوع است.

تبصره ۲: انتقال از یک شیوه به شیوه دیگر با رعایت سنوات دوره در اختیار مؤسسه آموزش عالی است.

تبصره ۳: هر دانشجو در هر سه شیوه کارشناسی ارشد می‌تواند حداکثر دو نیمسال را با موافقت مؤسسه مبدأ و مقصد به عنوان مهمان بگذراند.

ماده ۱۷: معادل سازی دروس در دوره کارشناسی ارشد با نظر گروه آموزشی و با شرایط زیر امکان پذیر است.

الف: پذیرش وی برای ورود به دوره مورد تأیید وزارت باشد؛

ب: مؤسسه قبلی دانشجو در رشته تحصیلی مورد تأیید وزارت باشد؛

ج: سرفصل دروس گذرانده دانشجو براساس برنامه‌های مصوب شورای برنامه‌ریزی باشد.

ماده ۱۸: استاد راهنما: استاد راهنما در دوره کارشناسی ارشد آموزشی - پژوهشی و پژوهشی به پیشنهاد دانشجو و با موافقت یکی از اعضای هیأت علمی با مرتبه حداقل استادیاری و تأیید شورا تعیین می‌شود.

تبصره ۱: چنانچه استاد راهنما خارج از مؤسسه آموزش عالی انتخاب می‌شود به جای شرط استادیاری داشتن مدرک دکتری الزامی است.

تبصره ۲: استاد راهنما با درخواست دانش پژوه و تأیید گروه و تصویب کمیته پایان نامه‌های شورای تحصیلات تکمیلی از میان اعضای هیأت علمی با مرتبه استادیاری تعیین می‌گردد.

ماده ۱۹: استا مشاور به پیشنهاد استاد راهنما پس از تأیید شورای گروه از اعضای هیأت علمی داخل یا متخصصان خارج از مؤسسه انتخاب می‌شود و این انتخاب باید به تأیید شورای تحصیلات تکمیلی برسد.

تبصره: در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی مسئولیت مشاوره پایان نامه دانش پژوه را بیش از یک مشاور به صورت مشترک می‌توانند عهده‌دار شوند.

ماده ۲۰: ارزشیابی پایان نامه:

عالی	بسیار خوب	خوب	قابل قبول	غیر قابل قبول
از ۱۹ تا ۲۰	از ۱۷ تا ۱۸/۹۹	از ۱۶ تا ۱۶/۹۹	از ۱۴ تا ۱۵/۹۹	کمتر از ۱۴

تبصره ۱: چنانچه ارزشیابی پایان نامه غیرقابل قبول باشد دانشجو مجاز است حداکثر یک نیم سال در مدت مجاز تحصیل در جلسه دفاعیه شرکت و مجدداً از پایان نامه دفاع کند. دانشجویی که در فرصت تعیین شده نتواند از پایان نامه خود با موفقیت دفاع نماید، از ادامه تحصیل و دریافت مدرک تحصیلی محروم می شود.

تبصره ۲: شیوه امتیاز دادن هیأت داوران، اگر هم رأی باشند به صورت توافقی، و در غیراین صورت به طور کتبی و مخفی خواهد بود.

تبصره ۳: غیرقابل قبول بودن پایان نامه، مشروط به آرای موافق حداقل دو سوم اعضای هیأت داوران است.

تبصره ۴: زمان تشکیل جلسه دفاعیه حداقل شش ماه پس از تصویب طرح پایان نامه در شورای علمی پایان نامه ها خواهد بود و دانش پژوه پیش از تشکیل جلسه دفاع موظف است گواهی چاپ یک مقاله برگرفته از پایان نامه را به همراه نامه ی استاد راهنما به اداره پایان نامه ها تحویل دهد.

تبصره ۵: محتوای پایان نامه باید حاصل فعالیت علمی خود دانش پژوه باشد. در صورتی که خلاف این امر برای اعضای هیأت داوران ثابت شود مدرک دانش پژوه ابطال و از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

تبصره ۶: در صورتی که هیأت داوران پیشنهاد اصلاحات داشته باشند دانش پژوه موظف است حداکثر در مدت دو ماه اصلاحات پیشنهادی را اعمال نماید و به تأیید استاد راهنما و داور رسانده و به اداره پایان نامه ها تحویل دهد.

ماده ۲۱: به دانشجوی کارشناسی ارشد که به هر دلیل از تحصیل باز می ماند، فقط یک گواهی که دانشجو چه دروسی را در چند واحد و با چه نمره ای گذرانده است اعطا می شود.

ماده ۲۲: ارزشیابی پایان نامه در جلسه دفاعیه توسط هیأت داوران انجام می شود.

ماده ۲۳: ترکیب هیأت داوران براساس دستورالعمل شورا است.

ماده ۲۴: گواهی نامه پایان دوره کارشناسی ارشد به هر سه شیوه (آموزشی - پژوهشی، آموزشی و پژوهشی) ارزش یکسانی داشته و می توانند در دوره تحصیلی بالاتر ادامه تحصیل دهند.

ماده ۲۵: تعداد واحدهای دوره کارشناسی ارشد در هر سه شیوه (آموزشی - پژوهشی، آموزشی و پژوهشی) بر حسب رشته حداقل ۵۸ و حداکثر ۶۲ واحد است.

الف: شیوه آموزشی - پژوهشی

ماده ۲۶: تعداد واحد پایان نامه در این شیوه ۶ واحد درسی برای همه رشته ها و براساس برنامه مصوب می باشد.

ماده ۲۷: پایان نامه: دانشجو موظف است پس از پایان نیم سال اول و قبل از شروع نیم سال سوم تحصیلی، موضوع پایان نامه خود را با نظر استاد یا اساتید راهنما و تأیید گروه مربوط انتخاب نماید. موضوع پایان نامه پس از تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده قطعی می یابد.

تبصره ۱: انتخاب بیش از یک استاد راهنما منوط به تأیید شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه است.

تبصره ۲: پس از تصویب موضوع، پیشنهاد تغییر موضوع فقط یک بار آن هم از طریق استاد راهنما یا گروه علمی مربوط و با تصویب کمیته پایان نامه های شورای تحصیلات تکمیلی امکان پذیر می باشد. لازم به ذکر است مدت زمان صرف شده برای موضوع قبلی نیز جزء سنوات تحصیل محاسبه می شود.

تبصره ۳: دانش پژوه موظف است تا پایان ترم سوم طرح پایان نامه را تدوین و پس از تصویب در شورای علمی گروه و شورای علمی پایان نامه ها به اداره پایان نامه ها تحویل نماید. ارائه طرح پایان نامه تصویب شده شرط ثبت نام برای نیم سال بعدی خواهد بود.

تبصره ۴: دانش‌پژوه موظف است تمام مراحل تدوین پایان‌نامه را زیر نظر استاد راهنما انجام دهد و هر دو ماه نتیجه تحقیقات خود را پس از تأیید استاد راهنما و مشاور به اداره پایان‌نامه‌ها تحویل دهد.

ب: شیوه آموزشی

ماده ۲۸: در این شیوه تمامی دوره به صورت واحدهای درسی بدون پایان‌نامه خواهد بود که گذراندن حداقل ۲ و حداکثر ۴ واحد سمینار (تحقیق و تتبع نظری) الزامی است.

ج: شیوه پژوهشی

ماده ۲۹: این شیوه برای مؤسسات پژوهشی بوده و در مؤسسات آموزشی منوط به تامین کل هزینه‌ها (انجام تحقیق و حق‌الزحمه پایان‌نامه) از محل درآمدهای اختصاصی طرح پژوهشی کاربردی استاد راهنما قابل اجرا می‌باشد.

ماده ۳۰: دانشجوی طی نیم‌سال اول موظف است موضوع پژوهش خود را با نظر استاد راهنما و تأیید گروه انتخاب نماید.

ماده ۳۱: تعداد واحدهای درسی این شیوه ۶ تا ۱۰ واحد است و دانشجوی می‌تواند هم‌زمان با واحدهای آموزشی، واحدهای پژوهشی خود را با نظر استاد راهنما و تأیید گروه انتخاب نماید.

ماده ۳۲: حضور و غیاب دانشجوی در مرحله پژوهش در این شیوه با نظر استاد راهنما و تأیید گروه و براساس تعداد جلسات مشاوره و راهنمایی صورت می‌پذیرد.

ماده ۳۳: روند پیشرفت پژوهش دانشجوی در هر نیم‌سال با حضور استاد راهنما، نماینده تحصیلات تکمیلی مؤسسه و یک نفر از اعضای هیأت علمی متخصص به انتخاب مدیر گروه ذی‌ربط، مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

تبصره ۱: کل واحدهای پایان‌نامه در این شیوه به سه نیم‌سال تقسیم شده و دانشجوی در هر نیم‌سال یک سوم ۱/۳ آنها را تحت عنوان بخش اول پایان‌نامه اخذ می‌نماید.

تبصره ۲: حداقل نمره قبولی پس از داوری روند پیشرفت پژوهش دانشجوی در هر نیم‌سال نمره ۱۴ است.

تبصره ۳: چنانچه نمره پیشرفت پژوهشی دانشجوی در هر نیم‌سال کمتر از ۱۴ باشد وی در آن نیم‌سال مشروط تلقی می‌شود.

ماده ۳۴: ارزیابی نهایی در این شیوه، دفاع از پایان‌نامه است که در آخرین مرحله تحصیل دانشجوی انجام می‌شود.

سایر مقررات:

ماده ۳۵: اجرای هر یک از شیوه‌ها "آموزشی - پژوهشی"، "آموزشی" و "پژوهشی" در دوره توسط مؤسسه با مجوز از شورای گسترش آموزش عالی مجاز است.

ماده ۳۶: در مواردی که آیین‌نامه ساکت است تصمیم‌گیری بر عهده شورا می‌باشد.

ماده ۳۷: آیین‌نامه در برگیرنده اصول و ضوابط کلی دوره کارشناسی ارشد به سه شیوه اجرایی می‌باشد و مؤسسه موظف است دستورالعمل اجرایی آن را در چارچوب آیین‌نامه تدوین و پس از تصویب در شورا اجرا کند.

ماده ۳۸: تفسیر آیین‌نامه بر عهده معاونت آموزشی وزارت است و در صورت بروز ابهام، نظر معاونت مذکور مورد استناد قرار خواهد گرفت.

ماده ۳۹: آیین‌نامه فوق مشتمل بر ۳۹ ماده، ۳۷ تبصره، تنظیم و در جلسه شماره ۲۵ مورخ ۱۳۹۳/۹/۲۳ شورای هیأت رئیسه مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی^{ره} به تصویب رسید. با ابلاغ این آیین‌نامه، کلیه آیین‌نامه‌ها و مصوبات قبلی هیأت محترم رئیسه مغایر با آن ملغی اعلام می‌شود.